

Bizi daiteke teknologia berririk gabe?

Sekuentzia honetan teknologia-aurrerapenak izango ditugu hizpide. Gai horren aitzakian, ariketa hauek egingo dituzu:

Gaian sartzeko, galdera irekiei erantzun.

Elkarrizketa entzun bitartean, egiak eta gezurak identifikatu.

Baldintza erreala eta ahalezkoak lantzeko, esaldiak osatu.

Gehien edo gutxien erabiltzen dituzun gailuei buruz hitz egin, arrazoiak eman.

Teknologia berriak: zein da zure esperientzia?

Sekuentzian sartu aurretik teknologia berriekin ze esperientzia duzun ezagutu nahi dugu. Erantzun galdera hauei. Ondoren, aukera baduzu, zure erantzunak taldekoekin alderatu.

1. Zein dira ustez egungo teknologia-aurrerapenik garrantzitsuenak? (internet, telebista digitala, sare sozialak, telefono mugikorra,) Eman arrazoiak, eta alderatu erantzunak zure lagunarekin.

2. Teknologia eskaintzen diguten gailu horietatik zein erabiltzen duzu gehien edo gutxien? Irakurri beheko testigantzak eta komentatu zure albokoarekin.

ANE. Ni azken boladan beti ari naiz whatsapp-eko mezuei begira. Mezu bat jasotzen dudanean hor ibiltzen naiz beti pantailari begira. Nire etxean denak nazkatuta dauzkat.

PELLO. Niri sare sozialak mende honetako asmakizun onenak iruditzen zaizkit. Munduko edozeinekin, edozein gaitaz hitz egin dezakezu, eta gainera, informazio interesgarri asko aurki dezakezu sare sozialetan.

JON. Gure etxean denek dute mugikor bana, baina nik gero eta gutxiago erabiltzen dut. Kanpoan nagoenean telefono-dei garrantzitsua egiteko bakarrik erabiltzen dut. Ez zait gustatzen mugikorrak sortzen duen dependentzia hori.

MAITE. Nik telebistari begira denbora asko pasatzen dut. Kanal gehiegi ditugu, eta askotan zaborra ematen dute, baina telebistaren aurrean asko lasaitzen naiz.

Entzun bitartean egia eta gezurrak identifikatu

Batzuk ohituta daude telebista edo mugikorrik gabe bizitzen. Adibidez, Irati eta Itziar. Elkarrizketa entzun bitartean, adierazi beheko esaldiak egia edo gezur diren. Hauetako bi ez dira esan. Ariketa egin ondoren, gezurrak zuzendu.

	Egia	Gezurra	Ez du esan
Iratik ez du mugikorrik eta ez du inoiz izan.	☐	☐	☐
Iratiren ingurukoak mugikorraren arabera mugitzen dira.	☐	☐	☐
Mugikorrak ondorio kaltegarriak ditu umeengan.	☐	☐	☐
Irati, mugikorra kendu duenetik, pozik bizi da.	☐	☐	☐
Itziar ohartu zen telebistan denbora alferrik galtzen zuela.	☐	☐	☐
Iratik ez du telebistaren faltarik nabaritzen.	☐	☐	☐
Iratiren ustez, denok saiatu behar dugu telebistarik gabe bizitzen	☐	☐	☐

Ahalerak: esaldiak osatu

Ze aukera eta ze arrisku dituzte egungo gailu eta tresnek? Hemen dituzu batzuk. Horretaz aritzeko, baldintza erreala eta ahalera birpasatuko dituzu. Hurrengo ariketarako ondo etorriko zaizu. Osatu esaldiak, adibidean bezala.

BALDINTZA ERRELA: -T(Z)EN (baldin) BA...

Baldintza adierazteko, -BA edo -BALDIN BA markak erabiliko ditugu. Baldintza erreala deitzen diogu. Zergatik? Seguru gaudelako baldintza horren ondoren gertatuko dela. Baldintzaren 2. esaldian, ondorioan, ager daitezke: aditza geroaldian, agintera, ahalera... Ikus adibideak:

- Orain joaten BAgara, denda irekita egonGO da.
- Ariketak ondo egiten BAituzu, azterketa hau gainditu DEZAKEZU
- Nire etxera etortzen ez BALDIN BAgara, joan ZAITEZ jatetxe horretara.

AHALERA: daiteke, dezakezu, daitezke, ditzakezue....

Zer adierazten du?: Ekintza gertatzeko aukera asko daudela. Ahalezkoaren marka -KE da. Ikus adibideak:

- Orain joaten bagara, denda irekita egon daiteke.
- Mugikor ona erosten baduzu, argazki onak atera ditzakezu.
- Ordenagailua ondo erabilita, haurrek asko ikas dezakete.

Ikus adibidea:

Mugikor ona (izan) / argazki zoragarriak (atera)
Mugikor ona **baduzu**, argazki zoragarriak atera **ditzakezu**.

1. Zuek atzerrian (bizi) _____ mugikorrekin deiak merkeago (egin) _____
2. Zure hurrei mugikorra (erosi) _____ eskolan arazoak (izan) _____
3. Gaztetxo horiek pantailaren aurrean denbora asko (igaro) _____ ikusmen-arazoak (izan) _____
4. Zuk telebista moderno horietakoa (eduki) _____ ordu asko (egon) _____ telebistaren aurrean.
5. (Gu) sare sozialetako foroetan (sartu) _____ albiste interesgarriak (aurkitu) _____
6. Zuen mugikorrari (zuek GPS aplikazioa (jarri) _____ Pirinioetako edozein lekutan (ibili) _____ galdu gabe.
7. Zure seme-alabei mugikorra (ez erosi) _____ eskolan gehiago (ikasi) _____

Teknologia berriak: abantailak eta mugak

Entzun duzun audioan honako galdera planteatu du kazetariak: zer kenduko zenuke zure bizitzatik? Orain zure txanda da. Jarri binaka eta hitz egin zure iritzia eta esperientziari buruz lagunarekin, eta eman aldeko edo aurkako arrazoiak. Erabili behean azpimarratuta dauden egiturak.

Nire ustez, mugikorrak **ez baduzu** oso zaila da komunikatuta egotea. Gainera, mugikorraren bitartez gaur egun munduko edozeinekin hitz egin **dezakezu**. Mugikorraren bitartez **posible da** edozein motatako artxiboak bidaltzea. Nire ustez **posible da** telebistarik gabe bizitzea. Interneten informazio asko dago, eta albiste gehienak sarean edo foro sozialetan irakur **ditzakezu**. Oso eroso da.

TEKNOLOGIA BERRIEN ABANTAILAK

- Sare sozialetan albiste interesgarriak beti eskueran.
- Edozein motatako dokumentuak bidaltzeko aukera.
- Argazkiak ateratzeko, bideoak grabatzeko modu erosoak.
- Kosturik gabe munduko edozeinekin komunikatzeko aukera ona.

TEKNOLOGIA BERRIEN MUGAK ETA ARRISKUAK

- Denbora asko alferrik galduta.
- Txikitatik menpekotasun handia sortzeko arriskua.
- Pertsonen kontrol handiagoa.
- Pertsonen arteko komunikazioan arazoak sortzeko arriskua.

Zuzenketa

Entzun bitartean egia eta gezurak identifikatu

	Egia	Gezurra	Ez du esan
Iratik ez du mugikorrik eta ez du inoiz izan.			
Iratiren ingurukoak mugikorraren arabera mugitzen dira.			
Mugikorrak ondorio kaltegarriak ditu umeengan.			
Irati, mugikorra kendu duenetik, pozik bizi da.			
Itziar ohartu zen telebistan denbora alferrik galtzen zuela.			
Iratik ez du telebistaren faltarik nabaritzen.			
Iratiren ustez, denok saiatu behar dugu telebistarik gabe bizitzen			

Ahalerak: esaldiak osatu

1. Zuek atzerrian (bizi) (bizi bazarete) mugikorrekin deiak merkeago (egin) (egin ditzakezue)
2. Zure haurrei mugikorra (erosi) (erosten badiezu) eskolan arazoak (izan) (izan ditzakete)
3. Gaztetxo horiek pantailaren aurrean denbora asko (igaro) (igarotzen badute) ikusmen-arazoak (izan) (izan ditzakete)
4. Zuk telebista moderno horietakoa (eduki) (baduzu) ordu asko (egon) (egon zaitezke) telebistaren aurrean.
5. (Gu) sare sozialetako foroetan (sartu) (sartzen bagara) albiste interesgarriak (aurkitu) (aurki ditzakegu)
6. Zuen mugikorrari (zuek) GPS aplikazioa (jarri) (jartzen badiozue) Pirinioetako edozein lekutan (ibili) (ibil zaitezke) galdu gabe.
7. Zure seme-alabei mugikorra (ez erosi) (erosten ez badiezu) eskolan gehiago (ikasi) (ikas dezakete)

Transkripzioa

MAIDER.- Zer kenduko zenuke zure bizitzatik? Ze kenduta bizi ahal izango zenuke lasai? Ze batzuetan ez? Ze pentsaezina iruditzen zaigu, adibidez, mugikorrik gabe bizitzea, baina posible da. Irati Goikoetxea, arratsalde on.

IRATI.- Arratsalde on. Maider.

MAIDER.- Zer moduz Irati?

IRATI.- Ondo, hementxe, telefonoari helduta.

MAIDER.- Ze ondo, ze seinale ona! Ez duzu gainera kobeturaren bila ibili behar, batetik bestera.

IRATI.- Ez. ez. ez. Eta komunikatuta gaude.

MAIDER.- Eta Irati, zuk ez duzu mugikorrik.

IRATI.- Ez, ez daukat mugikorrik, eta ez det (dut) sekula izan, eta oraintxe entzuten nizun nola Landerrri esaten zenion: “zer kenduko zenuke?” Eta ari nintzen pentsatzen, klaro, kontua da nik ez detela (dudala) sekula izan, eta ez detela kentzeko beharrik izan. Orduan, beno ba, sentsazio honekin bizi izan naiz beti eta ez dut faltan botatzen zentzu horretan, ez? Ez delako izan zerbait izan eta gerora kendu detena edo (dudana edo), edo alboratu detena.

MAIDER.- Ez dakizu zer den mugikorra izatea ere!

IRATI.- Hori da.

MAIDER.- Baina momenturen bat...

IRATI.- Ez det sekula nire bizitza mugikorraren arabera antolatu. Edo egun bat horren arabera antolatu.

MAIDER.- Irati, eta koadrilakoek zer egiten dizute, etxera deitu? Noiz geratu diren esateko edo...

IRATI.- E, beno, burua horretara daukate egina, ez? Ba, denborarekin aurreikusten dituzu kontuak, eta deiak egiteko moduan izaten zara, edo mezuren bat ba korreo bidez bidali edo jaso eta... Denbora-tarte, margen bat garbi dago behar dezula (duzula), eta bat-batekotasun hori akaso galtzen dezula.

MAIDER.- Irati Goikoetxea, mugikorrik gabe bizi den neska, eta gainera, pozik eta lasai bizi den neska. Itziar Sainz de Ojer, arratsalde on.

ITZIAR.- Berdin.

MAIDER.- Itziar, zuk autorik ba al duzu?

ITZIAR.- Bai, bai. Autoa bai.

MAIDER.- Eta mugikorrik?

ITZIAR.- Mugikorra ere bai.

MAIDER.- Eta telebistarik?

ITZIAR.- Telebistarik ez.

MAIDER.- Zergatik ez?

ITZIAR.- Ba beno, ez dakit. Duela dozena bat urte edo kendu gendun (genuen), eta ordutik ez dugu gogorik izango jartzeko.

MAIDER.- Orduan, izan zenuen garai batean telebista, eta zuk bai, erabaki egin zendun (zenuen) kentzea.

ITZIAR.- Bai. Bai. Horixe!

MAIDER.- Eta zergatik ba Itziar?

ITZIAR.- Beno, ba, ez dakit, konturatzen ginen denbora alferrik galtzen gendula (genuela) telebistaren aurrean. Ez dakit nik. Iruditzen zitzaiten (zitzaidan) dependentzi puntu bat sortzen zitela (zidala), gehienbat a(rra)tsaldean lana eta gero, etxera iritsi eta telebista jarri eta tonto-tonto igual zapping egiten pare bat ordu pasa eta konturatzen nintzan (nintzen) ba ho(r)i ez zitela (zidala) onik egiten, eta ordu(a)n erabaki gendun (genuen) kentzea.

MAIDER.- Eta irratirik ba al da?

ITZIAR.- Bai. Bai. Noski! Irratia sukaldean da(u)kagu,

MAIDER.- Ya!

ITZIAR.- Ez degu (dugu) telebistarik ikusten, eske ohitura galduta daukagu eta egia esan. Pues ez dakit, ikusten deten (dudan) bakoitze(a)n sentsazioa da(u)kat, beno pues, interesatzen ez zaizkidan gauza asko botatzen dittuela (dituela), eta intereseko zerbait ikusi ahal izanda, ba gaur egun, interneten eta badao (badago). Orduan, ez. Ez det beharrik sentitzen, egia esan.

MAIDER.- Eta hala imajinatzen duzu zure bizitza, hurrengo ez dakit ba, hamar urteetan, Itziar?

ITZIAR.- Bai. Beno, geroz eta argiago daukagu ez dugula telebistarik erosiko. Gainera, orain seme-alabak dauzkagu etxean eta eske, gero eta argiago ikusten dugu, beno, kaltea gehi(ag)o egiten du(e)la ona baino. Ordu(a)n, ba fuera